

Nieuwsbrief WBG Waalwijk e.o.

Veertiende jaargang, nummer 1

2023

Weidevogelbeschermingsgroep Waalwijk
werkzaam in de gemeenten Waalwijk en Heusden
onder begeleiding van het Brabants Landschap

Coördinatoren: Gerard van Mierlo Sonja van den Hurk
tel. 06-22215889 tel. 06-24868993
gerardvanmierlo@ziggo.nl sonjavandenhurk@ziggo.nl

3 mei 2023

Eerste nieuwsbrief 2023

Hier is ie dan, de eerste nieuwsbrief van dit jaar. Vanwege de natte omstandigheden zijn we wat later het veld ingegaan, zodat het geen zin had om begin april al een nieuwsbrief uit te brengen. De eerste voorjaars- en weidevogelmaanden kenmerkten zich door de neerslaghoeveelheden, die we de laatste jaren niet meer gewend waren. Gelukkig trokken de weidevogels zich daar niks van aan, sterker nog: de omstandigheden waren haast ideaal. Ze werden niet gehinderd door werkzaamheden en konden voldoende voedsel vinden om in broedconditie te komen. Met deze brief informeren we jullie over de start van het nieuwe seizoen, wat wetenswaardigheden en de eerste resultaten en indrukken tot en met 28 april 2023.

Provinciale jaaravond

Na de afgelopen 2 corona-edities konden we op 15 februari gelukkig weer met z'n allen naar het Provinciehuis. Er was een flinke groep van ons aanwezig op deze interessante avond.

Allereerst de gebruikelijke openingen door Joris Hogenboom, directeur Brabants Landschap die inging op de toegenomen spanning in de relatie tussen agrariër en vrijwilliger, de tegenvallende resultaten en de droogte.

Hagar Roijackers, gedeputeerde Noord Brabant, lichtte de koers van de provincie toe bij uitdagingen als afname van de biodiversiteit, droogte en andere klimaatproblemen.

Fien Oost presenteerde de avond kundig en vlot. Lisa van den Biggelaar gaf een overzicht van de –helaas weer- tegenvallende resultaten. Vooral de Kievit heeft het overal zwaar te verduren gehad.

Tim Visser, Kievit-onderzoeker aan de Wageningen Universiteit gaf een interessante presentatie over de resultaten van een uitgebreid zenderonderzoek in 2022. Kieviten blijken meesters in het vinden van de juiste plekken met korte vegetatie van natte omstandigheden. Er blijken te weinig van deze plekken te zijn, waardoor er te weinig voedselaanbod voor de kuikens is, die daardoor niet kunnen overleven.

Na de pauze was het woord aan Bert Dijkstra uit Drenthe die 15 jaar lang dak-broedende scholeksters heeft gevolgd. De scholekster heeft het moeilijk in het buitengebied. Dit jaar voor de 2e keer de vogel van het jaar en krijgt de titel Nationale Pechvogel. Zoals bekend voelt de scholekster zich inmiddels uitstekend thuis op grinddaken. Er moet wel een gazon, sportveld of berm in de buurt liggen om te kunnen foerageren.

Let dus in het jaar van de scholekster ook eens op de scholeksters in stedelijk gebied en aan de randen van bedrijventerreinen.

Op de website Scholeksterophetdak.nl kun je eventuele waarnemingen doorgeven.

Ook sprak hij over broedplatforms voor scholeksters in het buitengebied.

Op het eind van de avond konden de jaarverslagen en beschermingsmaterialen worden opgehaald.

Onze startavond

Na enige problemen met de beamer, kon de startavond op 13 maart in “De Haven”, iets later dan gepland, beginnen. De nieuwe coördinatoren hadden de taken verdeeld: Sonja deed de presentatie, Gerard zorgde voor de plaatjes en filmpjes. Van de 29 actieve leden waren er 25 aanwezig. Er werden zoals gebruikelijk een flink aantal zaken besproken om het seizoen van een goede start te voorzien. De afzwaaiende coördinatoren Harry Keijzer en Henk Bergmans werden in het zonnetje gezet. Alle vrijwilligers hebben bijgedragen aan een aandenken. Voor beiden een foto van een scholekster in een bloemenweide, geprint op canvas en ingelijst. Daarnaast nog een sleutelhanger met de afbeelding van een kievit en een bosje bloemen.

Na de pauze verzorgde Lisa van den Biggelaar van Brabants Landschap een quiz met 15 vragen aan de hand van plaatjes. Was zeker niet makkelijk en geen van de aanwezigen had alles goed. We hebben er weer het een en ander van opgestoken en het was leuk om aan mee te doen.

Over onze leden

Dit jaar gaan we werken met 29 vrijwilligers in 5 verschillende groepjes.

Gijs Strijk uit de groep van Henk Bergmans is gestopt. Hij heeft andere vrijwilligerswerkzaamheden en kan dit niet meer combineren.

Op de startavond waren onze 2 nieuwe vrijwilligers aanwezig:

- Ingrid van Tiggelen uit Herpt. Zij is ingedeeld bij groep 2 van Ad Hooijmaijers.
- Maurice van Eeten uit Drunen. Hij is ingedeeld bij groep 5 van Harry Keijzer.

Ziekenboeg: Hennie van Dongen kan voorlopig niet meelopen in verband met een operatie (nieuwe knie).

Dick Pol is voor de 2e keer aan zijn heup geopereerd. Hij zal niet meer het veld in gaan maar observeren vanaf de weg.

Ik vind het hier prima !

Foto Gerard van Mierlo

Groepsindeling en zoekgebieden seizoen 2023

Groep 1 van Antoon Muskens werkt in de Buitenpolder van Baardwijk. Het bedrijventerrein rukt steeds verder op. Ook wordt het gebied steeds meer gebruikt door het uitlaten van honden (loslopend) en schatzoekers met hun metaaldetectoren. Ook zullen er op (langere) termijn hoge windturbines in de buurt worden geplaatst. Toch worden er nog steeds resultaten geboekt.

Groep 2 van Ad Hooijmaijers werkt tussen het Waalwijkse industriegebied Haven 7 en de Veerweg/Capelsche Haven. Hier werden de afgelopen jaren veel nesten gevonden, maar ook predatoren (vossen, vogels en marterachtigen) voelen zich er prima thuis. Het lijkt erop dat de windturbines net buiten het gebied geplaatst zullen worden. Gelukkig is de groep groot genoeg om dit omvangrijke gebied te belopen.

Groep 5 van Harry Keijzer werkt op Waalwijks gebied tussen de Elshoutse Zeedijk en het Afwateringskanaal en op Heusdens gebied op het Herptsche Veld. Verder een aantal percelen van de nieuwe deelnemende agrariër (familie Van Delft- Akkermans) in de uiterwaarden bij de pont naar Drongelen. Marco Musters heeft de samenwerking helaas definitief verbroken.

Groep 6 van Henk Bergmans werkt op de Gorseweide ten noorden van Elshout.

Groep 7 van Sonja van den Hurk en Jac van den Hurk werkt ook op de Gorseweide ten noorden van Elshout en sinds dit jaar ook in het oude gebied van groep 2 tussen de Valkenvoortweg en het Oude Maasje. Jac houdt ook een nieuw perceel in de buurt van het Halvezolenpad in de gaten.

Eerste Kievitse

Het eerste Nederlandse Kievitse is dit jaar gevonden op 11 maart in Hasselt (OV). In Brabant was dat het geval op 15 maart in Hooge Mierde. Antoon Muskens (groep 1) vond bij ons het eerste nest met 3 eieren op 22 maart 2023 om 09.45 uur.

Foto's Addy Pullens

Resultaten

Alle groepen zijn inmiddels bedreven in het invoeren van de resultaten in de Boerenlandvogelmonitor van Landschappen.nl. Onze gegevensverwerker Antoon Muskens houdt een oogje in het zeil, en kijkt of alles inderdaad goed wordt geregistreerd. Zoals bekend kun je daar zelf ook een kijkje nemen door op de site in te loggen met twee keer NB47KIJKEN. De cijfers voor onze nieuwsbrief halen we daar ook vandaan. We stellen jullie inbreng zeer op prijs. Heb je iets te melden of heb je foto's, laat het ons dat weten. Stuur een appje of een mailtje. Met jullie verhalen en foto's worden de nieuwsbrieven voor iedereen aantrekkelijk.

De resultaten zijn dit jaar bemoedigend: tot en met 28 april vonden we samen 89 (46) nesten. De getallen tussen haakjes () geven telkens de gegevens van hetzelfde moment vorig jaar. De meeste nesten waren van de Kievit 85 (42), maar ook scholekster 1 (2), wulp 1 (1), Canadese gans 1 (0) en Kleine plevier 1 (1) werden gevonden. Bijna alle legfels waren compleet. Waarschijnlijk een gevolg van de goed broedconditie van de vogels en het feit dat we later zijn gaan zoeken.

In maart en april waren behoorlijk nat en de akkers meestal onbewerkt en vrijwel onbegaanbaar. Af en toe maakte iemand een uitglijder of bleef in de modder steken. Ook voor de vogels is het beter om bij slecht weer niet het veld in te gaan. De eieren blijven dan te lang onbeschermd. De wind zat vaak in de noord- en oosthoek, waardoor de temperatuur achterbleef bij het langjarig gemiddelde. Misschien was dit weer eens een "normaal" voorjaar. De resultaten zijn aanmerkelijk beter dan de laatste jaren. Ten dele zal dit ook te maken hebben met een uitbreiding van het gebied.

Groep 1 van Antoon Muskens

Cees, Addy en Antoon. Ad Rijken was er niet bij deze keer. Hij komt af en toe nog eens kijken. Foto Gerard van Mierlo. Het resultaat van deze groep heeft in de Buitenpolder van Baardwijk is verbazend goed. Ze vonden niet allen het eerste Kievitsnest van Waalwijk e.o., maar in totaal 8 (3) Kievitsnesten, veel meer dan vorig jaar. De nesten zijn inmiddels allemaal uit. De kleine plevier was er (nog) niet bij deze keer. Het perceel waar de laatste jaren dit nestje lag, is opgeslokt door het bedrijventerrein. Sonja en Gerard mochten op 29 maart met de groep meelopen om beter kennis te maken met het gebied en de leden van de groep. En met resultaat !

Er is nog steeds de nodige vogelactiviteit in dit gebied. De wulp laat zich regelmatig horen en de scholekster, buizerd, torenvalk en diverse kleinere akkervogels zijn aanwezig. Ook zagen we een ree. Antoon stuurde op 19 april foto's van de eerste Kievitskuikens.

Foto Antoon Muskens

Foto Gerard van Mierlo

Groep 2 van Ad Hooijmaijers

Pas op 3 april ging deze groep voor het eerst het veld in. Normaal zijn ze een van de eersten die op pad gaan, maar nu was het telkens te nat op de maandag. Sonja was ook van de partij. Het was meteen goed raak en tot nog toe werden veel meer nesten gevonden dan vorig jaar. 50 (27) Kievitsnesten. Bijna allemaal met 4 eieren. Af en toe moesten wel halsbrekende toeren worden uitgehaald, wat resulteerde in valpartijen van Ad Hooijmaijers en Kees Lambrechts. Flink onder de modder, water in de verrekijker en pijn aan de heup. Alles voor het resultaat. Op een van de percelen was een soort sliblaag aangebracht, wat de zaak nog drassiger maakte. Er was wel zeer veel activiteit zodat Ingrid, Arnoud, Rien en Gerard het er toch maar op waagden. Ook op dit perceel veel nesten, telkens op een hoger gelegen stukje, vaak midden in het water.

Hiernaast: Nest op een hoger stukje.

Onder:

Links: Ingrid ziet erop toe hoe haar eerste nestje door Rien en Arnoud in een mandje wordt geplaatst.

Midden: Ei na predatie door marterachtige.

Rechts: Ben Kooij met de pels van een marterachtige.

Je zou verwachten dat dit predatoren afschrikt. Maar toch... helaas zijn er in het gebied 14 nesten door predatie verloren gegaan. Soms is totaal onduidelijk waarom de eieren weg zijn. Geen spoor te vinden. Als we iets vinden, lijkt het op het werk van kleine marterachtigen. Het vinden van nieuwe nesten ging vóór het controleren ervan. Op 28 april was maar een nest uit, 35 werden nog bebroed. Maar dit zal in de praktijk anders zijn. We verwachten nog meer predatie en er zullen veel nesten uit zijn. Ad spotte nog een jonge kievit tijdens een observeerronde. Verder veel activiteiten van wulpen en scholeksters, hazen, reeën, kleine zang- en akkervogels. Gelukkig waren ook de boeren laat met hun werkzaamheden, want we hebben nog niet alle percelen gehad. Nieuwe vrijwilliger Ingrid toont zich zeer leergierig en heeft al verschillende nesten gevonden.

Groep 5 van Harry Keijzer

Na de startavond op 13 maart namen we ons voor om op vrijdag 24 maart het veld in te gaan. Helaas viel die middag, dankzij overvloedige regen, in het water. De week daarna was het van hetzelfde laken een pak, opnieuw een paar flinke stortbuien. Op 7 april ging het gelukkig wel. De akkers waren nat, maar goed begaanbaar. We kregen die middag, behalve van ons nieuwe lid Maurice van Eeten, ook versterking van onze coördinator Gerard van Mierlo. Dit ter kennismaking met onze groep. We vonden met z'n allen op een perceel van Twan Klerks 10 Kievitsnestjes, elk met 4 eieren. De meeste eieren waren behoorlijk bemodderd. Enkele nestjes hadden hele schone eieren, mogelijk waren die het laatst gelegd of had de kievit de regen op het nest getrotseerd.

Links: Maurice bij zijn eerste nest.

Rechts: Groep 5 aan het werk.

Foto's Gerard van Mierlo

Op 14 april zijn we gaan zoeken op percelen van onze nieuwe deelnemende agrariërs, de familie Van Delft-Akkermans. Zij hebben, behalve percelen rond hun boerderij in het gebied van onze groep 5, ook percelen elders in Waalwijk. Een aantal daarvan wordt door de groepen 1 (Antoon Muskens) en 7 (Sonja van den Hurk en Jac van den Hurk) in de gaten gehouden. Deze middag liepen we op percelen in de uiterwaard van de Bergsche Maas bij de pont naar Drongelen. Nu werden we vergezeld door onze coördinator Sonja van den Hurk, die de week daarvoor verhinderd was. We vonden hier drie Kievitsnestjes en één nestje van de scholekster.

Op 18 april 's avonds belde Twan Klerks dat zijn perceel de volgende dag bemest zou worden. In goede samenwerking met hem en zijn loonwerker hebben we de volgende dag alle toen nog niet uitgebroede legsels kunnen sparen.

Op 28 april controleerden we de nestjes op het perceel bij de pont. Een middag met verrassingen! Er waren twee Kievitsnestjes uit, het derde was gepreedeerd. Het mandje was uit de grond getrokken en lag een paar meter van de oorspronkelijke plek. Ook lagen er nog twee eieren. We hebben geen idee wie of wat de predator was. We vonden ook nog een inmiddels uitgekomen Kievitsnest dat we de vorige keer duidelijk gemist hadden.

Het scholeksternest werd nog bebroed. Hier ook iets bijzonders. We hadden het nest 14 dagen eerder 'gewoontegetrouw' in een mandje gelegd. Het mandje lag er nog ingegraven en wel, maar het broedsel lag ernaast. Kennelijk waardeerde de scholekster ons werk niet, maakte een nieuw nest en rolde de eieren daarnaartoe. We vonden ook nog een legsel dat we in eerste instantie niet thuis konden brengen. De drie eitjes, ca 2,5 cm groot, lagen in een nestje met ook wat kleine steentjes. Na wat zoekwerk thuis bleek dat het ging om een nestje van een kleine plevier. Een bijzondere middag, dat was het!

Scholekster heeft nest verplaatst.

Legsel Kleine plevier.

Foto's Harry Keijzer

Bij het schrijven van dit bericht (28 april) noteren we het volgende resultaat: van de totaal 16 (9) gevonden legsels zijn er 2 van de Kievit gepredeerd, zijn er 12 uit en worden het legsel van de scholekster en kleine plevier nog bebroed.

Op onze akkers hebben we weinig andere vogels gezien. Vermeldenswaard wellicht enkele patrijzen, een watersnip en een paapje.

Behalve over de weidevogels ook een berichtje over ons groepslid Hennie van Dongen. Hij heeft onlangs een knieoperatie ondergaan. Deze lijkt goed geslaagd, maar hij zal waarschijnlijk dit jaar niet meer met ons mee kunnen lopen.

Paapje. Foto Marjan Keijzer

Groep 6 van Henk Bergmans

Op woensdag 12 april zouden Sonja en Gerard met de groep meelopen, maar door een misverstand was niet doorgegeven, dat de groep vanwege dreigende regen toch niet het veld in zou gaan. Sonja en Gerard waren er nu toch en zijn -na telefonisch overleg met Henk- maar even gaan zoeken, omdat ze vanaf de weg zo 2 Kieviten zagen zitten. Het viel Gerard op dat de bodem een heel ander karakter heeft. Veel zanderiger. Ook de aanblik van de te belopen percelen voelt op een of andere manier wat natuurlijker aan. De groep is een week later wel gaan lopen en vonden nog eens 2 Kievitsnesten. Ten opzichte van vorig jaar een veel beter resultaat, 4 (1) nesten, waarvan er 3 uit zijn en 1 nog wordt bebroed.

Overvliegende zwaan

Foto Gerard van Mierlo

Groep 7 van Sonja van den Hurk en Jac van den Hurk

Dick, onze coördinator, is weer aan zijn heup geopereerd en ik (Sonja) en Jac hebben dit samen overgenomen. Op 29 maart zijn we begonnen in ons nieuwe gebied bij Doeveren.

We zagen al Kievieten toen we aankwamen en het was meteen op het eerste veld al raak.

Yes, 1 nest. We vonden ook op het tweede veld een nest en ontzettend veel proef nestjes. Dat was meer dan we vorig jaar per keer vonden. We zagen ook 2 watersnippen en hoorden verschillende wulpen. Een week later kwam Gerard met onze groep kennis maken en vonden we op dit laatste veld nog 4 nestjes met 4 eieren en 1 nest met 2 eieren en op het andere veld nog 1 nest met 4 eieren. We hoorden weer de wulpen.

Groep 7 aan het werk. Foto Gerard van Mierlo

Op 19 april was Dick er bij.

Hij heeft erg goed geobserveerd en door zijn hulp vond Yolande een wulpen nest. Super! Ook vonden we nog een nest van een Canadese gans dat verstopt lag onder gedroogd gras.

Wulpennest.

Legsel Canadese gans.

Foto's Jac van den Hurk

Op 26 mei zijn we weer op de gorzenweide, onze oude stek, gaan kijken maar ondanks dat Dick er weer bij was en we alarmerende Kievieten zagen hebben we geen nest gevonden. Wel hoorden we en zagen we weer wulpen. Ook verschillende hazen en enkele ooievaars, en gele kwikstaarten.

Alles bij elkaar hebben we 11 (3) nesten gevonden. 9 van Kievieten, 1 van een Canadese gans en 1 van een wulp. Van de kievietnesten zijn er 5 nesten uit.

Van de 18 eieren zijn er 15 uit. De andere nesten waren nog niet uit.

Het wulpennest met 4 eieren is nog niet uit.

Bij het nest van de Canadese gans zijn de eieren weg. Oorzaak onbekend.

En verder..

Op de startavond hebben we gesproken over het initiatief over de broedplatforms voor scholeksters. Jac van den Hurk heeft inmiddels 2 platforms gemaakt. Groep 7 is van plan er een te gaan plaatsen in de buurt van het Oude Maasje. Als er interesse is voor het plaatsen van een broedplatform, geef het dan even door aan Sonja en/of Gerard.

Verder zijn we bezig met de voorbereidingen voor "Samen doen, samen groen" een door de gemeente Waalwijk georganiseerde duurzaamheidsdag in Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik op zaterdag 3 juni 2023 van 10 tot 17 uur. We doen dit samen met Volkstuinvereniging Waalwijk, op en/of nabij hun locatie aan de Weteringweg in Waalwijk. Heb je interesse om de stand mee te bemensen, dan horen wij het graag.

Je mag natuurlijk ook gewoon komen kijken. Geef het ook door aan vrienden en kennissen. Zodra de brochure van de gemeente klaar is, zullen we die nog doorsturen.

Omdat een aantal vrijwilligers nog geen pet hebben en er een aantal bij zijn die behoorlijk verschoten zijn, hebben we nieuwe petten besteld. Zodra ze binnen zijn volgt bericht.

Tot slot

Het weer lijkt aan verandering bezig. Het wordt droger en wat warmer. De boeren zijn massaal begonnen aan hun werkzaamheden. De meeste nesten van de eerste ronde zullen inmiddels uit zijn. Tijd voor kuikenzorg en eventuele hulp aan de boeren bij het verleggen. Denk ook aan het eventueel aanvragen van maatregelen of hulp. Als het land bewerkt en ingezaaid is kan de 2^e ronde beginnen. Veel succes en hopelijk houdt de positieve trend aan !

3 mei 2022, Gerard van Mierlo en Sonja van den Hurk

Bloeiende paardenbloemen en de kerk van Baardwijk.

Zwaan tussen de paardenbloemen en paarse dovenetels.

Foto's Gerard van Mierlo